

Lars Mikkelsen og Ian Burns leverer skrækindjagende god skuespilkunst i Krudttønden

Den absurde dramatiker Harold Pinter funkler i Barry McKennas engelske opsætning af 'The Dumb Waiter'. Med Ian Burns og Lars Mikkelsen som eminent og foruroligende makkerpar

Anne Middelboe Christensen

KULTUR

29. september 2023

Lars Mikkelsen kniber øjnene sammen. Han ligger fuldkommen stille på en smal seng med lagner og tæppet stukket ind under madrassen på engelsk facon i *The Dumb Waiter* hos det engelsktalende That Theatre Company i Krudttønden.

Han er klædt i hvid skjorte og sorte bukser, akkurat ligesom Ian Burns, der spiller hans storsnakkende makker. Ian Burns stiller ham en masse spørgsmål til helt almindelige ting, mens hans ansigt åbner sig mere og mere. Og Lars Mikkelsen får tilsvarende sit ansigt til at lukke ned, så hans sammenknebne øjne viser, hvordan han om et sekund agter at få den anden til at tie stille i det skumle kælderlokale. For nu er det nok.

Spillet mellem Lars Mikkelsen og Ian Burns er skuespilkunst, når den er bedst. Med klart udtalte replikker, hvor enhver tøven er så nøje udvalgt, at det netop føles naturligt – på et engelsk, der er avanceret, men alligevel forholdsvis let at forstå. Og med så kontrollerede øjekast og bevægelser i kroppen, at spillet hele tiden fører frem mod næste uundgåelige replik. Med psykologien liggende i åndedrættet – og hemmelighederne kun afsløret i glimt, når mændene af og til vrider hænderne og strækker fingrene, der er overanstrengte efter det sidste job. Det er skrækindjagende godt skuespil. Og så aggressivt, så man nærmest dukker sig som tilskuer.

Pirker til uhyggen

The Dumb Waiter er en enakter af Harold Pinter (1930-2008). Han var en af dramatikerne fra det såkaldt 'absurde teater' og har blandt andet skrevet *Fødselsdagsselskabet* (1958), *Viceværten* (1960), *Elskeren* (1962) og *Hjemkomsten* (1965). I 2005 blev han tildelt Nobels Litteraturpris. Men forinden skrev han altså *The Dumb Waiter* i 1957; på dansk med titlen *Køkkenelevatoren*. Han var ikke mindst inspireret af Samuel Beckett, hvis stykke *Mens vi venter på Godot* fra 1953 blev et symbolsk værk om meningsløsheden i efterkrigstiden.

Pinters stykker virker måske absurde. Men de har samtidig noget mystisk over sig. Noget overnaturligt, der blander sig med noget tilsyneladende

Der står de så – den fåmælte Lars Mikkelsen og den Ian Burns – i den overlegent præcise fortolkning af *Dumb Elevator* hos That Theatre Company i Krudttønden

Foto: PR-foto

fuldstændig socialrealistisk konkret. Noget forvirrende og forstyrrende, der sætter sig i tilskueren lige fra første replik. For hvem er disse mennesker – og hvad foregår der egentlig mellem dem? Og hvem styrer egentlig den famøse køkkenelevator?

De to mænd i *The Dumb Waiter* er formelt klædt. Selv ud fra en engelsk dresscode er der noget højtideligt over deres sorte jakkesæt med hvide skjorter og slips. De er tydeligvis gamle kolleger, og de er vant til at bo på hoteller i forbindelse med deres job. Køkkenelevatoren i kælderrummet antyder, at de kunne være tjenere i restauranten ovenpå. Undervejs får vi dog en uhyggelig fornemmelse af, at de er lejermordere. De er i hvert fald begge mærkeligt optaget af deres pistoler i denne scenografi, der omhyggeligt følger Pinters anvisninger. Køkkenelevatoren er på væggen midt mellem de to senge. Og rummets kælderlys bølger og blafrer sammen med mændenes uvished i Julian Simpsons understøttende lysdesign – og med væmmelige og forvrængede lyde fra vandrørene ude bagved i Marc Jones' tilsvarende symbolske lyddesign. Netop så overdrevent, at det pirker til uhyggen.

Manipulation og nervøsitet

Denne overlegent præcise og foruroligende opsætning er iscenesat af den herboende engelske teaterinstruktør Barry McKenna. Han kender sin Pinter. Han kender også sine to skuespillere. Det er åbenbart ham, der i sin tid var lærer for Lars Mikkelsen og læste med ham, så han kom gennem optagelsesprøven til teaterskolen – med en Pinter-monolog. Og det er ham, der nu har presset Lars Mikkelsen ud i et arbejderengelsk, som passer til hans manipulerende timing i rollen som stykkets afventende Ben. Men også et sparsomt kropssprog, som kræver al hans garvede råstyrke.

Det er også Barry McKenna, som her har skubbet den skotskfødte Ian Burns med den klangfulde stemme ud i en komprimeret psykologisk minimalisme i rollen som stykkets mere og mere nervøse Gus. Jo mere Ian Burns stiller spørgsmål ved, hvad næste job egentlig går ud på, desto mere går hans ansigt i opløsning. Rutinerne skrider for ham. Han bliver tørstig. Selv slipset har han svært ved at binde. Men jo mere skidt, han tydeligvis får det, desto mere kort for hovedet bliver Lars Mikkelsens Ben. I en blanding af påtaget kedsomhed og diffus distance.

Truende pingpong

Denne psykiske styrkekamp forvandler sig til skarpt teater. De engelske replikker sitrer i rummet, mens spændingen i deres pingpong nærmer sig det uudholdelige. Også selv om vi som publikum faktisk ikke fatter, hvad der egentlig sker. Vi mærker til gengæld truslen i vores egne kroppe. Ubehaget over den væmmelige adfærd på scenen giver tør hals og ondt i maven på tilskuerrækkerne.

Samtidig forstår vi det hele. Vi genkender følelsen af fremmedgjortheden midt i alt det kendte. Af arbejdsrutinernes latterlighed. Af ordrernes vilkårlighed. Af venskabet slidte loyalitet. I denne medrivende og kontante iscenesættelse bliver Pinters lille og komprimerede fortælling meget større, end den egentlig er. Den viser, at Pinters drama ikke kun var væsentligt i

1950'ernes retningsløshed, men i høj grad også kan ses som relevant i dag. Lige midt i 2020'erne med klimakrise og krigen i Ukraine – og ytringsfriheden til debat. For hvem er det egentlig, vi arbejder for? Og hvad er målet?

Disse forvirrede følelser bliver aktiveret med stærkeste fokus i denne skarpe fortolkning af *The Dumb Waiter* hos That Theatre Company. Med Ian Burns og Lars Mikkelsen som fænomenalt og morbidt makkerpar.

'The Dumb Waiter'. Tekst: Harold Pinter (1957). Instruktion: Barry McKenna. Scenografi: Holdet – efter Pinters anvisninger. Lysdesign: Julian Simpson. Lyddesign: Mark Jones. That Theatre Company i Krudttønden ved Østerbro Stadion. Spilles på engelsk. Til 21. oktober 2023

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

Hvorfor stiger uligheden – og hvad gør vi ved det?

Birthe Larsen

Kr. 41,95

<https://butik.information.dk/products/hvorfor-stiger-uligheden-og-hvad-gor-vi-ved-det>

Fulde liv

Anna von Sperling

Kr. 212,00

<https://butik.information.dk/products/fulde-liv>

Du er bestået

Bjørn Bredal

Kr. 212,00

<https://butik.information.dk/products/du-er-bestaet>

Ud af skyggerne

Erik Skyum-Nielsen

Kr. 211,95

<https://butik.information.dk/products/af-skyggerne>

INFORMATION'S BUTIK

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<https://butik.information.dk/>